

(המשך מעמוד 77)
"כל מה שקרה ביידיש השלישי היה מכוסס על אירואיות גרמניות מאז לותר. הרייך השלישי רק ירש את התיאוריות הגרמניות הכספיות..."

שכטר מתמודדת בטיעוניה באי דיאלוגים העיקריים של הרייך השלישי, צ'מברליין ורוזנברג, בנושא מיתוס הדם טוהרהגוע, ושאר כותרות שהובילו למילחמת העולם השנייה. את עליית הייטל לר בוחנת שכטר תחת הכותרת הוספת ממד סוציאלי למיסטיקה, והיא קובעת כי: "הייטלר לא היה אירואולוג אולם הוא היה סקטיקן מעולה... לנכחה בכלל לא יצא למלחמה בנצרות וצ'מברליין התחכם וגימון גם את ישיעו, וכדרך זו גם הנצרות נעשתה חלק מהמיסטיקה הגרמנית הקיסרית... להיטלר הדת היתה דבר מישני. הלאומיות אומנם היתה שאלה ראשונית עבורו, אולם בניגוד לאחרים הוא ידע שאין אזהבים מולדת בתנאים סוציאליים ירודים, וההמון הולך אחר אלו המבטיחים לו שינוי מצבור..."

ספר זה, לדעת כותב שורות אלה, היה חייב לשמש כספר יסוד במערכת החינוך בנושא של הבנת השואה, ושרשיה, ותהי לך ההתבהמות של המין האנושי בתנאי לחץ לאומיים ואישיים. גברת רבקה שכטר, הצליחה להתמודד עם בעיות של מוסר ושורשי גזענות. מן הראוי היה שהספר יעריך מחדש, ושתובא בגוף ה ספר בתרגום לעברית, שיפעת הצטיינות שהביאה המחברת. העיון בספר מייאש, מאחר שבמהלכו, ראה כותב שורות אלה, את דיוקניהם של חנן פורת, הרב קוק, משה שמואל גאולה בהן, ומבשרי תחייה אחרים.

תרגום

חלום בלהות

גנראל חסר שם, בן 107 או 237, אב ל-5000 ילדים, הוא ילד בלתי-חוקי של אשה-ציפור, שנולד בסערה, ליד פתח מני זר, ושמו לידתו הוא בעל גרמיים עני קיות, מעוותות ואף ענקי דמוי תאנה. הר משיע נגנינות כאב בכל יום מימי היו הארוכים והבלתי-אפשריים. כוחו אגדי, והוא מסוגל לשנות סידרי בראשית, אפילו הורדים בניגמו מציינים להוראותיו, והוא מוכר לאמריקאים את מימי היסקארבי, ואלה שואבים אותו ומעבירים את מימיו אל אריונה. זה חלק מתשתית סיפורו ה מופלא והמתק של גבריאל גרסיה מארקס שראה אור בעברית תחת הכור תרת סתיו של פטריארך.

"ואז דחפנו דלת צדדית מזפתת בקיר ופתחנו לישכה אחת, רשם ראינו אתו כמדום של פיתתן בלי סימני דרגות וב מכפיה, ודרכו הרהב על עקבו השמאלי. גנראל וקן יותר מבל אדם ומבל חיה על היבשה ובים, שרוע לן על הארץ, פניו כלפי משה וימינו מקופלת לו תחת ראשו להיו לן לכה, כפי שישן הרוח הכבוד הזה לילה-לילה כל לילות היו הארוכים מליכך. רק כשהפכנו אותו הפנו שלא היו מכירים אותו בשום פנים, אפילו היה היו הנשרים מנקרים בו, כי איש מאי תנו לא ראה אותו מעולם, אף-על-פי ש צדויות התנוססה על כל המטבעות הזה מוזה, ועל כוליה-הדואר ועל תוויות אמצי עיה-מנעוה ועל חגורות-השכר ועל שכי מות הכמרים..." כך מביא המספר את תיאור הגילוי הראשון של מותו הראשון של הרוח הגנראל בארץ הקאריבית האג דית, אותה מביא מארקס בפני קוראיו.

כדיות גם ספר זה, הוא מסכת סוריאליסית טית מדהימה בפוטנציאל התיאור שבה, באות ועולם תמוה, מבהיל ומחריד של מארקס, המשלב פנטסיה עם תיאורים חב רתיים משופעי פרטים. מארקס הוא מהי בולטים שבסופרים היוצרים במחצית ה שנייה של המאה העשרים, דימיון מהד, והקפידה והדייקנות של כתיבתו מאידך, מביאים את סיפוריו לשיאים מדהימים של כתיבה.

גבריאל גרסיה מארקס, סתיו של פט ריארך, תרגמו מספרדיית: ריטה מלצר ואמציה פורת, הוצאת עם עובד - הספריה לעם, 196 עמודים (כריכה רכה).

מארקס, כך דומה מסיפוריו, כמו מההל בממד הזמן. בהיתולו זה, הוא אינו מאבד מכוה הכתיבה התיאור. כך שקטעים מי סיפרו, נקראים באמינות מוחלטת. למשל: "כפעם השנייה שמצאיהו, והוא אכול כי מקורי הנשרים באותה לישכה, באותם הבגדים ובאותה תנוחה, לא היה איש מאיתנו וקן דין לזכור מה שקרה כפעם הראשונה, אבל ידענו שישם עדות על מותו אינה חותכת וסופית, כי תמיד היתה עוד אמת מאחרי האמת, ואפילו הפחות והירום שבנו לא קיבלו את מראית-העין, כי פעמים רבות כליכך עוכבה היתה לכי אורה שהנה לקה בהתקף-נפלים והנה הוא נופל מן הכס שלו בזמן קבלת-הקהל והי ריהו מפרכם בעוויות ופולט קצף מר מפיו, שאיבד את כהשר הדיבור מרוב דיבור והעמיד לו פיתומים מאחרי הווי לאות שייראה כאילו הוא המדבר..."

הרוח האלמוני של מארקס דואג גם למעמד אימו "ועליה הכריו כצו שריא המטריארכית של המולדת..." ואשר את שריות: ואמרו לו ארזני הגנרל, הגנרל לזכרו סרנו טבע בשמת סופו תחתיו פת אוב כשעבר את הגנה, מסכן שכמותו, וכמעט לא עיפקה בעיניו כשבאו הודיעו הו לאמור, ארזני הגנרל, הגנרל נרסיכי

גבריאל גרסיה מארקס מולדת בלי גיבורים

לופס תחב לעצמו אצבע דינמיט בתחת ופוצץ את קרבו מפני הברשה על נפיות המדרסית שאין לכבשה... ועל כולם הכי ריו כצו של כבוד אחרון שהם קדושים שגפלו במילוי הפקודם והורה לקבור אותם בטקסים מפוארים באותה קומה של הפנתאון הלאומי, כי מולדת בלי גיבורים רים כמוה כבית בלי דלתות..."

אם באחרונה, שבה בעיית הרוזנים, ו התעוררה כאשר הקיסר המודה בוקסה, רצה קבוצת ילדים באוטובוס מן הראוי לציין, כי גם הרוח של מארקס, מיקד אחד מתחביביו בילדים, בנוסח: "ומכמו עצמו הפתירו את מיכתבי המחאה והעתי רה שבאו מרחבי העולם כולו, העלומה ממנו מוברק עם האפסידור שהובעה בו הדרתנו האפוסטולית לגורל החפים מי פשע... ואף-על-פי-כן לא שיער נכונה את כל עומק התהום עד שראה את הילי דים מצטופפים כחצר הפנימית של מבצר הנמל ככהמות הללו בבית-המטבחיים... וכל כך רבים היו כבת-דאחת שהוא לא ראה אותם כאיפים של ילדים ניספרים אלא ככהמה ענקית מחוסרת צורה שמדי פה ריה סתמי... אי-אפשר להסל כמות כה גדולה של חיוב כולו להשאור סימני זועה שייוודעו בעולם כולו, לכל הרחות, אין מה לעשות, ומתוך הוודאות הזאת זימן את הפיקר העליון, ארבעה-עשר מפקדים רוזנים..."

ואם בעסקי-מוות מדובר, מעניק מארקס לרוזנו ממד קטן של אגושיות, וכותב: "הוא ביטל את השיטה הברברית של ההוצאה להורג עליידי ביתור במשיכת סופים וניסה להנהיג במקומה את הכיסא ההשמלי שנתן לו מפקד כחות-הנחיתה כדי שנהנה אף אנו משיטה יותר תרכי תית כהרינה, הוא ביקר במערכת-האימוב שבמבצרי-הנמל שהיו בוחרים בים את ה אסירים הפוליטיים התשושים ביותר לשם אימון במימשל בכפי-הימנות שמכות החש מל שלו צרכו את כל כוח ההשמל של העיר, ידענו כי השעה המדויקת של הניפו הקולני, כי נשאור רגע בחושך של דומייה בכתי-היוזנו תשל הנמל ושתינו לנשמת הנדרן..."

סתיו של פטריארך הוא רומן משונה

ומדהים. הוא מירקם עשיר הנע מעבר לזמן ולמקום. בנבכי המין האנושי, כאשר קרקעיתו היא התרבות של אמריקה הלטינית. מישפטיו של מארקס נמשכים לעיתים לשלושה עמודים ויותר. הדיאלוג אינו מסומן, והסיפור דן ברוע האנושי, אנו כיות, כשהוא תוקף את המין האנושי כולו, המאפשר צמיחתן של מיפלצות רודניות שכאלה. תרגום של ריטה מלצר ר אמציה פורת, הוא מעשה מלאכת מחי שבת בפני עצמה, בהתחשב בכל הקשיים הלשוניים שמארקס מעמיד בספר. ספר מומלץ לסתיו הישראלי של 1979.

מחקר

נשבענו לשפוך דמנו

"כפי שמוסר טיבאיו מתחילים הלימוי דים כבתי-הספר ברצועת עזה כמיסדר שבו ניצבים התלמידים כשפניהם לכיוון ישראל ונישבעים לפעול למען השיבה. טיבאיו נותן רק חלק מן השכונה הכוללת את השורות הכאז: 'פלטין ארצנו / מטרנו לחזור / המוות לא יפחידנו / פלטין שלנו / לעולם לא נשכח / למו' לדת אחת לא נסכים / פלטין, באלהים ובהיסטוריה / נשבענו, לשפוך דמנו ל מנעך..." קטע זה מובא בחוברת חדשה פרי עטו של פרופ' ואלוף (מיל.) יהושפט הרבכי, תחת הכותרת הפלטונים -

יהושפט הרבכי פלטין שלנו

מתרדמה להתעוררות. חוברת זו, בדומה לשתיים שקדמו לה: 'אליעזר בארי: הפלטונים תחת שלטון ירדן, והסוחרת הכפרי בארץ-ישראל מאת גבריאל כר - מהווים חלק מסידרה ברובה של ספרים העוסקים בבעיה הפלסטינית. סידרה ש מפסם המכון למחקר ע"ש הר"ר ס. טרני, בן באמצעות אצלת י"ל מגנס.

בחוברת זו, מביא הרבכי את תשתית תהליך התעוררות התודעה הלאומית הפלסטינית, תוך יצירת היחיד מרכיבי ה זהות העצמית, השפעת כותרות כדעון השיבה והזמנה הניעה (התנועה הלאומית הפלסטינית) למעמד מוכר בזירה הבינ-לאומית. תכונותיה המדיניות של הפלסטינים ולגיטימיות וארגונם נעשה שקול למעמד של מדינה בדרך..."

למרות שהמדובר במחקר מדעי למחצה, מן הראוי שכמה פרים בממשלת ישראל, יקראו במחקרו זה של יהושפט הרבכי, על-מנת להכיר את העובדות כפי שהן משתקפות בעיניו של מי שכינה בעבר

כמפקד חיל המודיעין, וביצר לעצמו מעמד של ממש בקהיליית חוקרי המרחב.

כתבי-עת

אוטופציונות

כתבי-העת ביקורת ופרשנות שהינו כתב עת לספרות לשון היסטוריה ואסתטיקה הרואה אור מטעם אוניברסיטת בראילן, מביא בחוברת מס' 13/14 שלו, רשימה מכובדת של נושאים ומחקרים, שיש בכור חם לעינין, גם ציבור רחב מחוץ לכתלי האוניברסיטה, למרות שהוא יוצר רושם אקדמי מדי.

זו חוויה מרתקת, לקרוא רשימה, במח צית השנייה של המאה ה-20, תחת הכותרת למקורה של המחברת העשרים ואחת בספר תחכמוני שנכתבה בידי יהודית רייסן, המוליכה את המאמר, כמעט כסיפור בלי ש, אל העבר הכמעט סמוי של הספרות העברית במאות שעברו, עד למפתן שירתו של ר' יהודה אלהריץ.

עיסוק מה בספרות ארצישראלית, עוסק אהרון קולמס מהאוניברסיטה העברית בירושלים, ברשימתו על גבול המיתוס בה הוא מנתח את סיפורו של יעקב שטיינר ברי החג' מחפצי-בה. גב' לאה הדור מביאה את המרתקת שברשימות הקור בן, תחת הכותרת הרומאן האוטופי והאוטופיה הצינית, רשימה בה היא מוליכה את הקורא בצורה מרתקת, לאורך תולדות הרומאן האוטופי לעבר הרומאן האוטופי הציני. ברשימה סוקרת הגב' הדומי לי צורכי השואה ארבע יצירות אוטופיות, יהודיות: חזות העתיד מאת מ' איזלר, ראיה מראש מאת הרב פרידריה-מנ' דם, מדינת יהודה בשנת 6000 מאת מאקס איסטרברג-זראקוף וחטע ל' ארץ ישראל בשנת ת"ת מאת א"ל לוינ' סקי - כאשר מולם היא מציבה, כמומן, את אלטנויילנד מאת ד"ר תיאודור הרצל.

בסיכומו של דבר, כתבי-עת זה ביקורת ופרשנות מפתיע לטובה, הן במירכב נושיו, והן בהקפתו לעסוק בעיקר במורשת האות העברית המודפסת. כתבי-עת זה עדין בקפידה, אם כי הוא מיושן במעט בפורי מאט שלו, שאינו נוח כלל, לכתבי-עת עיוני.

בחטף

שביל המאירי

●● בסמינר שנערך לפני כשבועיים לסופרים עולים-חדשים מברית-המועצות, השתתף מנהל מחלקת-החדשות למיזרה אירופה בקול ציון לגולה, אביגדור גרייבסקי המכה כדאנאוב מקוהי לעני יינים רוסיים. בין שאר דבריו הציג בפני גרייבסקי את 'רון לונרן', והציג בפני הסופרים העולים, כפרובוקטור שמאלני... מלבה להבות... קרייבסקי שאינו ער לי בעיות המדינה, ועושה כל שביכולתו על-מנת לנצל סנסציות זולות. במטרה אחת, והיא להשמיץ את מדינת ישראל..." ●● אלכסנדרה מולסטוי בת 95-מיתה בניו-יורק החדשה, אלכסנדרה היתה בתו של הסופר הרוסי הדגול ל.ג. מולסטוי ●● אביגדור המאירי, מחשובי ה סופרים הארצישראלים וזה החדוש במתת של חסדר, כאשר שילטונות האוניברסיטה העברית הקדישו לזכרו שביל, מעל פיסגת הרה-צופים, כזכור, המאירי הוא מחברו של השיר, 'מעל פיסגת הרה-צופים'. יהד עם זאת, כאן המקום להזכיר, שליד כופי רים שמשקלם סגולי נמוג מייד אחרי מותם, כחיים הוז, אשר על שמו נקראת שדרה ענקית בירושלים, התעלמו מהמאי רי אחרי מותו, השווה להתעלמות השתעל-מו ממנו בעודו בחיים ●● החורן ד"ר רוקח (אפטיקר) גילה 'מקורות' רבה כאשר, פירסם שיר תחת הכותרת הזמן, היה זה עוד סימן להשפעתו של עמיחי על שירת רוקח/אפטיקר. הזמן היה כור תרת ספרי-שיריו האחרון של יהודה עמיחי ●●